

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 11970/2025
16.09.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Илија Петрушић, адвокат из ..., против тужене Академије струковних студија "Јужна Србија" из Лесковца, као правног следбеника Високе пословне школе струковних студија у Лесковцу, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради повреде ауторских права, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж4 67/25 од 09.05.2025. године, у седници одржаној 16.09.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против става првог изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж4 67/25 од 09.05.2025. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П4 234/18 од 25.12.2024. године, ставом I изреке, дозвољено је објективно преиначење тужбе поднеском тужиоца од 18.07.2024. године. Ставом II изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца и утврђено да је тужена повредила њихова ауторска права, ако аутора уџбеника и то: "Финансијски ...", издање 2010. године, издавач Фондација даровитих "Христифор Црниловић-Кица" Власотинце ИСБН 978-86-86533-26-5; уџбеника "... економија", издање 2010. године, издавач Фондација даровитих "Христифор Црниловић-Кица" Власотинце ИСБН 978-86-86533-25-6; уџбеника "... финансије", издање 2010. године, издавач Фондација даровитих "Христифор Црниловић-Кица" Власотинце ИСБН 978-86-86533-28-9; уџбеника "Практикум из ...", издање 2010. године, издавач Фондација даровитих "Христифор Црниловић-Кица" Власотинце ИСБН 978-86-86533-27-2, на тај начин што је тужена током 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016. и 2017. године, примерке наведених уџбеника неовлашћено умножавала и стављала у промет и на тај начин остварила посредну и непосредну имовинску корист, а да за те радње тужиоцима, као ауторима, није платила накнаду прописану законом. Ставом III изреке, наложено је туженој да престане са повредом права тужилаца као аутора горе наведених уџбеника. Ставом IV изреке, наложено је туженој да о свом трошку уништи све неовлашћено умножене примерке електронског издања горе наведених уџбеника. Ставом V изреке, обавезана

је тужена да тужиоцима на име накнаде штете због намерне повреде њиховог ауторског права као коаутора уџбеника "Финансијски ...", издање 2010. године, издавач Фондација даровитих "Христифор Црниловић-Кица" Власотинце ИСБН 978-86-86533-26-5, исплати троструки износ уобичајене накнаде коју би тужиоци, као аутори, остварили на име коришћења уџбеника за период 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016. и 2017. година, у износу од 594.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 18.08.2022. године до исплате. Ставом VI изреке, одбијен је тужбени захтев тужилаца да суд тужену обавезе да на досуђени износ накнаде имовинске штете из става петог изреке пресуде плати законску затезну камату почев од 01.10.2018. године до 18.08.2022. године, као неоснован. Ставом VII изреке, тужена је обавезана да на име накнаде штете због намерне повреде ауторског права тужилаца као коаутора уџбеника "... економија", издање 2010. године, издавач Фондација даровитих "Христифор Црниловић-Кица" Власотинце ИСБН 978-86-86533-25-6, исплати троструки износ уобичајене накнаде коју би тужиоци, као аутори, остварили на име коришћења уџбеника за период 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016. и 2017. година, у износу од 594.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 18.08.2022. године до исплате. Ставом VIII изреке, одбијен је тужбени захтев тужилаца да суд тужену обавезе да им на досуђени износ накнаде имовинске штете из става седмог изреке пресуде плати законску затезну камату почев од 01.10.2018. године до 18.08.2022. године, као неоснован. Ставом IX изреке, обавезана је тужена да на име накнаде због повреде ауторског права тужилаца као коаутора уџбеника "... финансије", издање 2010. године, издавач Фондација даровитих "Христифор Црниловић-Кица" Власотинце ИСБН 978-86-86533-28-9, исплати троструки износ уобичајене накнаде коју би тужиоци, као аутори, остварили на име коришћења уџбеника за период 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016. и 2017. година, у износу од 594.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 18.08.2022. године до исплате. Ставом VIII изреке, одбијен је тужбени захтев тужилаца да суд тужену обавезе да им на досуђени износ накнаде имовинске штете из става девог изреке пресуде плати законску затезну камату почев од 01.10.2018. године до 18.08.2022. године, као неоснован. Ставом XI изреке, обавезана је тужена да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 340.460,00 динара.

Апелациони суд у Београду је пресудом Гж4 67/25 од 09.05.2025. године, ставом првим изреке, одбио као неосновану жалбу тужене и потврдио пресуду Вишег суда у Београду П4 234/18 од 25.12.2024. године у ставовима првом, другом, трећем и четвртм изреке. Ставом другим изреке, укинута је пресуда Вишег суда у Београду П4 234/18 од 25.12.2024. године, у ставовима петом, седмом, деветом и једанаестом изреке, а предмет је, у наведеном делу, враћен истом суду на поновно суђење. Ставом трећим изреке, одбачена је жалба тужене у делу којим пресуду Вишег суда у Београду П4 234/18 од 25.12.2024. године, побија у ставовима шестом, осмом и десетом изреке.

Против става првог изреке правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао правноснажну пресуду у побијаном делу, у смислу одредбе члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 10/23), у вези одредбе члана 214.а став 4. Закона о ауторском и сродним

правима ("Службени гласник РС", бр. 104/2009 ...66/2019), па је утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су аутори уџбеника "Финансијски ...", издање 2010. године, издавач Фондација даровитих "Христифор Црниловић-Кица" Власотинце ИСБН 978-86-86533-26-5; уџбеника "... економија", издање 2010. године, издавач Фондација даровитих "Христифор Црниловић-Кица" Власотинце ИСБН 978-86-86533-25-6; уџбеника "... финансије", издање 2010. године, издавач Фондација даровитих "Христифор Црниловић-Кица" Власотинце ИСБН 978-86-86533-28-9, као и уџбеника "Практикум из ...", издање 2010. године, издавач Фондација даровитих "Христифор Црниловић-Кица" Власотинце ИСБН 978-86-86533-27-2. Правни претходник тужене је без сагласности тужилаца, као аутора, предметне уџбенике који су њихова ауторска дела, умножавао и стављао у промет у периоду од 2010. године до 2017. године, тако што је студентима делио предметне уџбенике у библиотеци школе, у дигиталној форми (ЦД), при чему су исти били урачунати у цену школарине, а тужиоцима није исплатила никакву накнаду. Према извештају о рецензијама, предметни уџбеници су намењени, пре свега, студентима високих школа струковних студија, а могу да се користе и као струковна литература за друге потребе. Тужиоци нису овластили правног претходника тужене да користи њихова ауторска дела, нити су са њим закључили ауторски уговор којим би правни претходник тужене стекао такво овлашћење.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев тужилаца за утврђење да је тужена повредила њихова ауторска права, па су туженој наложили да престане са потребом права тужилаца и да уништи све неовлашћено умножене примерке електронског издања уџбеника, чији су тужиоци коаутори, у смислу одредбе члана 205. став 1., у вези члана 2, 8, 9, 10. и 21. Закона о ауторском и сродним правима.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Ауторско дело дефинисано је одредбом члана 2. Закона о ауторском и сродним правима, тако што је то оригинална духовна творевина аутора, изражена у одређеној форми, без обзира на његову уметничку, научну или другу вредност, његову намену, величину, садржину или начин испољавања, као и допуштеност јавног саопштавања његове садржине (став 1.). Ауторским делом сматрају се нарочито, између осталог, под тачком 1. писана дела (књиге, брошуре, чланци, преводи, рачунарски програми са пратећом техничком и корисничком документацијом у било којем облику њиховог изражавања, укључујући и припремни материјал за њихову израду и др.) на основу става 2. те одредбе Закона. Субјекат ауторског права одређен је у члану 9. Закона о ауторском и сродним правима, тако што је аутор физичко лице које је створило ауторско дело (став 1.). Коаутор је физичко лице које је заједничким стваралачким

радом са другим лицем створило дело на основу одредбе члана 10. Закона о ауторском и сродним правима. Аутор има право на економско искоришћавање свог дела, као и дела које је настало прерадом његовог дела, на основу одредбе члана 19. истог Закона. Право на умножавање прописано је одредбом члана 20. Закона о ауторском и сродним правима тако што аутор има искључиво право да другоме дозволи или забрани бележење и умножавање свог дела у целости или делимично, било којим средствима, у било ком облику, на било који трајни или привремени, посредни или непосредни начин (став 1.). Аутор има искључиво право да другоме забрани или дозволи стављање у промет оригинала или умножених примерака свог дела, продајом и другим начином преноса својине, на основу става 1. одредбе члана 21. Закона о ауторском и сродним правима. Стављање примерака дела у промет обухвата, између осталог, под тачком 1., нуђење примерака дела ради стављања у промет на основу става 2. те одредбе Закона. Заштита ауторског и сродних права прописана је одредбама чланова 204.-214.б Закона о ауторском и сродним правима, тако што повреду ауторског или сродног права представља неовлашћено вршење било које радње која је обухваћена искључивим правима носиоца ауторског или сродног права, неплаћањем накнаде прописане овим Законом или уговором, као и неизвршавање других обавеза према носиоцу ауторског или сродног права прописаних овим Законом, у смислу одредбе члана 204. тог Закона. У случају повреде ауторског или сродног права или озбиљне претње да ће право бити повређено, тужилац може тужбом да захтева нарочито, у смислу одредбе члана 205. тачка 1. Закона о ауторском и сродним правима, утврђење повреде права или озбиљне претње да ће право бити повређено, у смислу одредбе члана 2. забрану радњи којима се повређује право или радња које представљају озбиљну претњу да ће право бити повређено, као и забрану понављања таквих или сличних радњи под претњом плаћања примереног новчаног износа тужиоцу, у смислу тачке 4., искључење из промета, одузимање или уништавање или преиначење без било какве накнаде, предмета којима је извршена повреда права укључујући и примерке предмета заштите, њихове амбалаже, матрице, негативе и слично.

У конкретном случају, тужиоци су коаутори предметних уџбеника које је правни претходник тужене, без њихове сагласности, као аутора, у електронској форми учинио доступним у библиотеци школе, при чему су предметни уџбеници уврштени у програм на другој години студија код туженог и исти су били урачунати у цену школарине, а да тужиоцима није исплаћена никаква накнада, нити је са њима закључен уговор. На тај начин правни претходник тужене је повредио ауторска права тужилаца, па су нижестепени судови туженој, правилном применом материјалног права, наложили да престане са повредом тог права и да уништи све неовлашћено умножене примерке електронског издања уџбеника чији су они коаутори, у смислу одредбе члана 20, 21, 204. и 205. став 1. тачке 1, 2. и 4. Закона о ауторском и сродним правима. Због тога тужена неосновано у ревизији указује на погрешну примену материјалног права.

Наводима ревизије тужена побија оцену доказа, што је без утицаја на одлучивање, јер о томе које ће чињенице да узме као доказане, одлучује суд по свом уверењу, на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно, свих доказа као целине и на основу резултата целокупног поступка, у смислу одредбе члана 8. Закона о парничном поступку..

На основу одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**